

Kleszcze!

Kleszcze atakują! Wytrwale i niemal nieprzerwanie (wyjątkiem są długie, bardzo śnieżne zimy). Najczęściej wiosną i jesienią, w porach o umiarkowanych temperaturach, ale ich aktywność trwa właściwie przez cały rok. Są bardzo odporne na trudne warunki pogodowe i długotrwały głód. Potrafią przetrwać bez pożywienia, którym jest krew, nawet kilkaset dni. Występują licznie nie tylko w lasach, ale również na łąkach, miejskich trawnikach, parkach, ogrodach, żywopłotach, pojedynczych drzewach. W zasadzie można natknąć się na nie wszędzie. Nawet centra miast nie są już wolne od tych pajęczaków. Mają niezwykle wyczułony zmysł węchu i dotyku, wyczuwają swoją ofiarę z odległości nawet kilkudziesięciu metrów! Badania wykazały, że potrafią wyjść na spotkanie swojemu karmicielowi. Ustawiają się na czubku

żdźbła trawy lub krawędzi liścia i czekają na odpowiedni moment, aby przejść na zbliżającą się ofiarę. Są niebezpieczne na każdym etapie rozwoju, na każdym z nich żywią się krwią. Bytują głównie na osobnikach stałocieplnych: myszach, królikach, lisach, jeżach, również na większych zwierzętach – psach, kotach, a także na człowieku. Larwy kleszczy żerują na gadach i małych ssakach. Kleszcz sam w sobie nie jest niebezpieczny. Jednak część z nich jest zainfekowana wirusami, pierwotniakami lub bakteriami, wywołującymi groźne, trudne do wyleczenia, nierzadko prowadzące do śmierci choroby. Najbardziej zainfekowane kleszcze bytują w Polsce centralnej, północnej, północno-wschodniej i wschodniej. Obszar ten, niestety, z roku na rok powiększa się i już właściwie żadne tereny nie są wolne od zarażeń.

Jak dochodzi do zakażenia

Po umiejscowieniu się na ciele „gospodarza” kleszcz wbija się w jego skórę za pomocą aparatu gębowego i wpuszcza do naczyń krwionośnych substancję znieczulającą i tamującą krwawienie. Ponieważ ślina kleszcza ma właściwości znieczulające, bardzo trudno jest zlokalizować go obserwując zachowanie zwierzęcia – nie występuje drapanie czy niepokój. Gdy następuje kontakt śliny kleszcza z raną gospodarza albo kleszcz „zwymiotuje”, następuje zakażenie.

Najczęściej przenoszone na zwierzęta przez kleszcze choroby to babeszjoza (piroplazmoza), borelioza (choroba z Lyme), oraz erlichioza.

Babeszjoza (piroplazmoza)

Jest najczęściej występującą w Polsce chorobą przenoszoną przez klesz-

cze. Wywołuje ją pierwotniak *Babesia canis* lub *Babesia gibsoni*, który atakuje i niszczy czerwone krwinki. Hemoglobina wydostająca się ze zniszczonych krwinek działa toksycznie na wątrobę i nerki, a zniszczenie dużej ilości erytrocytów powoduje niedotlenienie organizmu. W większości wypadków choroba ma przebieg ostry: objawy pojawiają się szybko, a pogorszenie stanu zdrowia następuje gwałtownie. Jeśli leczenie nie zostanie wdrożone natychmiast po pojawieniu się pierwszych symptomów, może nastąpić nieodwracalne uszkodzenie nerek. Nieleczona prowadzi do śmierci psa. Szybkie rozpoznanie i wdrożenie leczenia daje szansę na wyzdrowienie, dlatego należy natychmiast po zaobserwowaniu nietypowych objawów udać się ze zwierzęciem do lekarzy weterynaryjnej. Jednymi z początkowych objawów choroby jest osowiałość, słabszy apetyt, posmutnienie. Powodem tych objawów jest rosnąca gorączka. Z czasem pies staje się coraz bardziej apatyczny. Kolejnymi objawami są błądzenie lub zażółcenie błon śluzowych, pojawia się biegunka, mogą pojawić się wymioty. Mocz nabiera ciemnobrunatnej barwy.

W leczeniu babeszjozy stosuje się równoczesne leczenie przyczynowe i wspomagające. Stosuje się leki pierwotniakobójcze równolegle z leczeniem wspomagającym, czyli kroplówkami i lekami moczopędnymi, dzięki czemu zwiększa się ilość płynu filtrowanego przez nerki, a to zmniejsza ryzyko zatkania kanalików i niewydolności nerek.

Najczęstszą przyczyną śmierci psów z babeszjozą jest właśnie niewydolność nerek. Rzadziej zdarza się wystąpienie autoagresywnej niedokrwistości hemolitycznej, ale jeśli nie uda się tego procesu wyhamować, może

dojść do śmierci zwierzęcia. Podczas choroby organizm stara się rozpoznać i eliminować krwinki zarażone pasożytem, często ta reakcja jest bardzo gwałtowna i trwa (jak efekt domino) nawet wówczas, gdy pierwotniaki już nie żyją.

Borelioza

Nazywana chorobą z Lyme, jest wywołwana przez G-bakterię o kształcie krętka. U psów ma najczęściej przebieg przewlekły z okresami zaostrzenia objawów. Atakuje głównie stawy, rzadziej inne narządy, np. nerki lub serce. W momencie zaostrzenia choroby pojawia się kulawizna, pies staje się apatyczny, ma gorączkę, nie chce jeść. Jego stawy są obrzęknięte, bolące i rozgrzane. Mogą wystąpić również problemy w oddychaniu i powiększenie węzłów chłonnych. Leczenie boreliozy jest długotrwałe, ale stosunkowo proste jeżeli znane jest rozpoznanie. Jeśli choroba przejdzie w stan przewlekły, może dojść do przewlekłego zapalenia, a następnie do nieodwracalnego zwyrodnienia stawów. Stosowanie odpowiednich leków może spowalniać proces zwyrodnienia stawów, ale nie wyleczyć.

Erlichioza

Jest chorobą wywołwaną przez riketsje z rodzaju *Ehrlichia*. Są to pasożyty bytujące głównie w krwinkach białych (monocytów, granulocytów) oraz płytkach krwi. Choroba charakteryzuje się przejściowymi objawami osłabienia, brakiem apetytu, bolesnością mięśni, problemami z chodzeniem, kulawizną, gorączką, sennością oraz uszkodzeniem nerek. Objawy pojawiają się w 1-2 tygodniu od kontaktu z zakażonym kleszczem.

Co robić, aby zmniejszyć ryzyko zachorowania?

1. Po każdym spacerze należy dokładnie obejrzeć psa. Szczególnie miejsca w okolicy uszu, oczu, na brzuchu, w pachach i pachwinach. Psa/kota krótkowłosego o gęstym włosie dobrze jest wycesać gęstym grzebieniem.

2. Należy zwracać baczną uwagę na zachowanie psa, aby nie przegapić pierwszych symptomów choroby, gdyż o powodzeniu leczenia często decydują godziny.

3. Bezwzględnie trzeba regularnie zabezpieczać psa preparatami chroniącymi przed kleszczami. Na rynku jest ich bardzo duży wybór. Są środki

w sprayu do spryskiwania, do bezpośredniego nanoszenia na skórę „spot-on”, obroże, a także środki doustne. Środek zabezpieczający należy dopasować do zwierzęcia – do jego wagi i rodzaju aktywności. Należy używać środków sprawdzonych firm, stosować się do instrukcji podania i czasu działania substancji. Najlepiej skonsultować z lekarzem weterynarii preparat, którym zamierzamy zabezpieczać psa. Zabezpieczenie powinno się stosować w okresie wzmożonej aktywności kleszczy, czyli od marca do końca listopada. Jednak rozsądny opiekun będzie stosował zabezpieczenie przez cały rok.

4. Niezwłocznie po zauważeniu kleszcza należy usunąć go z ciała zwierzęcia. W tym celu trzeba użyć pęsety lub przeznaczonych do tego urządzeń. Zachowując spokój, łapiemy kleszcza tuż przy skórze psa i delikatnie wykręcamy w kierunku przeciwnym do ruchu wskazówek zegara. W ten sposób mamy dużą szansę usunąć pajęczaka w całości. Jeśli nie czujemy się na siłach samodzielnie pozbyć się intruza, skorzystajmy niezwłocznie z pomocy lekarza weterynarii. W żadnym wypadku nie wolno wrywać, uciskać, ani zalewać kleszcza czymkolwiek. Możemy w ten sposób sprawić, że kleszcz zwymiotuje w ranę na skórze, doprowadzając do zakażenia.

Zagrożenie chorobami odkleszczowymi u kota

Koty są mniej wrażliwe od psów na choroby odkleszczowe. W Polsce zachorowania wśród nich zdarzają się niezwykle rzadko. Jednak nie należy lekceważyć kleszczy zauważonych w ciele kota. Zawsze może się zdarzyć, że nasz kot powiększy statystykę zachorowań. Na pewno ryzyko zwiększa się u osobników z osłabioną odpornością. Otwarte ranki po ugryzieniu przez kleszcza stanowią bramę dla wszelkiego rodzaju drobnoustrojów, nierzadko u kotów w miejscu ugryzienia kleszcza formują się potężne ropnie. Dlatego nie dopuszczajmy do tego, aby nasz kot mógł stać się żywicielem tego pajęczaka. Jeśli prowadzi życie kota wychodzącego, zabezpieczajmy go przed inwazją paskudnych intruzów, pamiętając, aby stosować preparaty przeznaczone wyłącznie dla kotów, gdyż niektóre substancje zawarte w preparatach dla psów stanowią śmiertelne niebezpieczeństwo dla kotów.

Anna Niesłuchowska